

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять та організації самостійної роботи
із навчальної дисципліни

«ДИЗАЙН МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ»

*(для студентів 5 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування,
освітня програма підготовки магістрів «Дизайн архітектурного середовища»)*

Life

Space

Buildings

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи із навчальної дисципліни «Дизайн міських просторів» (для студентів 5 курсу спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», освітня програма підготовки магістрів «Дизайн архітектурного середовища») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Г. О. Осиченко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 38 с.

Укладач д-р арх., доц. Г. О. Осиченко

Рецензент

О. М. Дудка, кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури будівель і споруд Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища, протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Програма навчальної дисципліни.....	6
2 Рекомендації до проведення практичних занять	7
3 Рекомендації до організації самостійної роботи студентів.....	8
4 Склад і зміст альбому графічних робіт.....	11
5 Вимоги до оформлення альбому графічних робіт.....	15
Список рекомендованих джерел.....	17
ДОДАТОК А Приклади оформлення окремих креслень альбому графічних робіт.....	20
ДОДАТОК Б Поняття про метод swot-аналіз.....	31
ДОДАТОК В Універсальні патерни для проектування публічних просторів.....	34

ВСТУП

Дисципліна «Дизайн міських просторів» входить до циклу професійно-орієнтованих вибіркових дисциплін, які викладаються студентам, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр архітектури» освітньої програми «Дизайн архітектурного середовища» спеціальності 191 - Архітектура та містобудування. Вивчення закономірностей побудови публічних просторів на території міста включає теоретичну й практичну частину. Практична частина курсу – це виконання альбому навчальних креслень із дизайну публічних просторів різних типів. Ці методичні рекомендації розроблені з метою надання допомоги студентам у самостійній практичній роботі. Але теоретичні й методичні основи дизайну міського середовища рекомендуються також для використання в дипломному проектуванні для студентів усіх архітектурних спеціалізацій.

У вказівках наводяться головні методичні положення й рекомендації щодо виконання альбому креслень, розкриваються теоретичні основи дизайну міських просторів.

Перед вивченням дисципліни студент повинен засвоїти дисципліни професійного спрямування – ландшафтна архітектура; основи містобудування; теоретичні та методичні основи архітектурного проектування, ергономіка. Крім названих дисциплін, «Дизайн міських просторів» пов'язаний також із лекційними дисциплінами з історії архітектури та містобудування, з основною практичною дисципліною – «Архітектурно-дизайнерське проектування» (5–6 курс) та з дипломним проектуванням.

Метою викладання навчальної дисципліни «Дизайн міських просторів» є вивчення теоретичних основ урбодизайну та методики проектування міських публічних просторів. Головними завданнями вивчення дисципліни «Дизайн міських просторів» є такі:

- ознайомити студента із історичним і сучасним розумінням дизайну;
- дати студенту знання про головні характеристики та особливості провідних видів дизайну;

– розглянути загальні положення дизайну як суспільного явища, місце та роль урбодизайну як самостійної галузі архітектурно-дизайнерського проектування;

– ознайомити студента із типологією об'єктів урбодизайну, засобами та принципами урбодизайну;

– надати знання з алгоритму проектного процесу формування міських громадських просторів;

– навчити студента бачити проблемну ситуацію в міському середовищі та знаходити шляхи вирішення проблеми через звернення до світового досвіду дизайну й через пошук індивідуальних підходів, методів та засобів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– історичні витоки, особливості та перспективи розвитку урбодизайну в контексті культури;

– відомі закономірності й історичні досягнення у дизайнерському світогляді;

– типологію об'єктів міського середовища та закономірності її формування;

– естетичні основи дизайну міського середовища, біологічні та соціальні закономірності естетики міського середовища;

– головні положення, методи, засоби та прийоми комплексного формування міського середовища;

– методичні основи архітектурно-дизайнерського проектування та структуру дизайн-діяльності;

– сучасні тенденції в реновації та гуманізації міських просторів;

вміти:

– застосувати отримані теоретичні знання в практичній роботі дизайнера;

– використовувати історичний досвід дизайну у формуванні міського середовища, збирати та систематизувати матеріали для визначення концепції дизайнерського завдання;

- виконувати передпроектний аналіз міського середовища;
- проектувати різні типи об'єктів урбодизайну на різних містобудівних рівнях, формувати компоненти штучного середовища;
- застосовувати методи, засоби та прийоми комплексного формування міського середовища.

мати компетентності:

- здатність аналізувати та обґрунтовувати дизайнерські рішення в контексті історичного досвіду;
- здатність виконувати консультаційні послуги в галузі дизайну міського середовища та участі в аналізі просторових міських структур;
- здатність виконувати дизайнерські рішення міських просторів з проектуванням малих форм, ландшафтних компонентів, колористики та світлокольорового дизайну, елементів візуальної комунікації, міської меблі тощо;
- здатність виконувати дизайнерські рішення з реновації та гуманізації міських просторів.

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1 Дизайн міських просторів (4/120)

Змістовий модуль 1. Ретроспективний аналіз та особливості дизайну міських просторів

Тема 1 Теоретичні передумови та фактори становлення урбодизайну. Типологія об'єктів і суб'єктів урбодизайну.

Тема 2 Публічний простір – головний об'єкт урбодизайну. Функції публічних просторів

Змістовий модуль 2 Реновація й гуманізація громадських просторів у міському середовищі

Тема 3 Основи проектування міського середовища та організація проектної діяльності.

Тема 4 Принципи та засоби урбодизайну.

Змістовний модуль 3 Особливості та сучасні тенденції проектування середовищних об'єктів і систем

Тема 5 Особливості проектування лінійних просторів – набережних, бульварів тощо

Тема 6 Система пішохідно-прогулянкових просторів міст.

Тема 7 Дизайн ігрових міських просторів для дітей.

2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Мета проведення практичних занять – освоєння методики проектування публічних просторів міст, знайомство з сучасними методами та специфікою передпроектного аналізу в урбодизайні, набуття навичок із графічного подання ідей, концепцій, аналізуючих схем та проектних пропозицій з організації публічних просторів міст.

Таблиця 1 – Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	МОДУЛЬ 1 Дизайн міських просторів (4/120)	17	
	Змістовий модуль 1 Ретроспективний аналіз та особливості формування міських просторів	4	
1	Вивчення практичного досвіду і тенденцій розвитку сучасного дизайну публічних просторів	2	
2	Вивчення та аналіз аналогів просторового вирішення, вирішення малих архітектурних форм, стилю простору Графічне креслення № 1. Оформлення аналізу аналогів та підведення підсумків	2	
	Змістовий модуль 2 Реновація й гуманізація громадських просторів в міському середовищі	7	
3	Передпроектний аналіз ділянки проектування Вияв проблеми міського простору, його ролі в структурі публічних просторів міста. SWOT-аналіз ділянки проектування	3	
4	Графічне креслення № 2 Оформлення перед проектним аналізом ділянки проектування Графічне креслення № 3 Концепції дизайну публічного простору міста (2-3 варіанти)	4	
	Змістовний модуль 3 Особливості та сучасні тенденції проектування середовищних об'єктів і систем	6	
5	Детальна проробка архітектурно-дизайнерської теми публічного простору. Вибір ведучого елемента композиції, дизайнерських засобів	2	
6	Оформлення креслень та пояснювальної записки у вигляді альбому	2	
7	Захист альбому графічних креслень та спільне обговорення концепцій	2	
	Разом	17	

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – вид діяльності, що виконується студентами за завданням викладача без його безпосередньої участі, або будь-який вид діяльності, пов’язаний з оволодінням знань. Самостійна робота студентів (далі самостійна робота) є одним із видів навчальних занять студентів.

Самостійна робота проводиться з метою:

- систематизації та закріплення отриманих теоретичних знань із дисципліни «Дизайн міських просторів» і практичних умінь студентів із проектування;
- поглиблення та розширення теоретичних знань;
- формування умінь використовувати довідкову документацію та спеціальну літературу;
- розвитку пізнавальних здібностей і активності студентів, творчої ініціативи, відповідальності й організованості;
- формування самостійності мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації;
- розвитку дослідницьких умінь та умінь з архітектурно-дизайнерського проектування.

Самостійну роботу необхідно вести за таким планом:

1. Вивчити рекомендовану літературу, нормативні джерела та вимоги до проектування об’єктів урбодизайну.
2. Залежно від виду самостійної роботи:
  - провести обстеження території проектування;
  - проаналізувати проектні аналоги (вітчизняні та закордонні);
  - оформити аналітичні схеми та блок-схеми аналізу аналогів;
  - підібрати матеріал та написати реферат;
  - виконати креслення.

3. Оформити результат самостійної діяльності у вигляді альбому графічних креслень за зазначеними у розділах 4,5 вимогах.

Таблиця 2 – Структура самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість	годин
		денна	заочна
	МОДУЛЬ 1 Дизайн міських просторів		
	Змістовий модуль 1 Ретроспективний аналіз та особливості формування міських просторів.	20	
1	Проаналізувати аналоги дизайну публічних просторів поч. ХХІ ст.;	10	
2	Оформлення креслення № 1	10	
	Змістовий модуль 2 Реновація й гуманізація громадських просторів в міському середовищі	36	
3	Фотофіксація ділянки проектування. Проведення містобудівного, аналізу, аналіз споживачів простору, аналіз існуючих процесів і сценаріїв	16	
4	Виконання креслень дизайн-концепції міського простору. Оформлення креслення № 2	20	
	Змістовний модуль 3 Особливості та сучасні тенденції проектування середовищних об'єктів і систем	30	
5	Вирішити композиційну структуру міського простору в декількох варіантах відповідно до головної дизайн-концепції; Пошуки графічного оформлення креслень. Оформлення креслень	10	
6	Виконання креслень деталізації дизайн-концепції міського простору	10	
7	Оформлення альбому графічних креслень	10	
Разом		86	

Для поглибленого вивчення матеріалу дисципліни рекомендується виконання реферату.

Рекомендована тематика рефератів для поглибленого вивчення дисципліни

- 1 Історія становлення урбодизайну.
2. Когнітивний підхід К. Лінча та його вплив на розвиток урбодизайну.
3. Феноменологія просторів у контексті ідей К. Нормберга – Шульца.
4. Принципи універсального дизайну.
5. Європейське законодавство у сфері урбодизайну.
6. Поняття публічного простору.

7. Проксеміка як засіб гуманізації міських просторів.
8. Композиційні основи формування громадських просторів міста.
9. Метафора в дизайні.
10. Сучасні тенденції у розвитку дизайну публічних просторів.
11. Теоретичні витоки виникнення дизайну міських просторів.
12. Поняття стайлінгу в дизайні.
13. Постмодернізм як культурний контекст урбодизайну.
14. Образність у дизайні.
15. Дизайн інтерактивних просторів у містах.
16. Динамічність як принцип формування міського середовища.
17. Закономірності зорового сприйняття міських інтер'єрів.
18. Пластичність стін міського інтер'єру.
19. Масштабність міського простору.
20. Роль проксемічних дистанцій в організації міських просторів.
21. Багатоструктурність міського середовища під час формування міських просторів.
22. Естетична оцінка міського середовища.
23. Рівні архітектурної деталізації у міському просторі.
24. Феномен «театралізації» міських публічних просторів.
25. Сутність слабкої проектної позиції в урбодизайні.
26. Творчість дизайнера Д. Коломбо.
27. Творчий здобуток дизайнерів Ч. та Р. Ільмз.
28. Особливості скандинавського дизайну середини XX століття та його взаємозв'язок з архітектурою.
29. Вплив теорій містобудування на розвиток урбодизайну.
30. Сучасні композиційні засоби в архітектурі кінця XX – початку XXI століття.
31. Художній підхід до формування публічних просторів міст.
32. Методичні основи формування типології публічних просторів міст.
33. Скульптура як засіб гуманізації міського простору.

34. Роль public art в організації публічних просторів.

Обсяг реферату – 15–20 сторінок тексту, оформленого відповідно до таких вимог:

А. Технічні вимоги.

А.1. Реферат виконується на стандартних сторінках білого паперу формату А-4 (верхнє, нижнє та праве поля – 1,5 см; ліве – 2,5 см).

А.2. Текст друкується звичайним шрифтом Times New Roman (розмір шрифту – 12 кегель). Заголовки – напівжирним шрифтом Times New Roman (розмір шрифту – 14 кегель). Інтервал між рядками – полуторний. Текст оформлюється на одному боці аркуша. Усі рисунки нумеруються та підписуються внизу шрифтом Times New Roman (розмір шрифту – 12 кегель).

Б. Типова структура реферату.

1. Титульний лист.
2. План реферату із зазначенням сторінок реферату.
3. Вступ.
4. Основна частина (може мати підрозділи).
5. Висновок.

Список використаної літератури (не менше 10 джерел).

4 СКЛАД І ЗМІСТ АЛЬБОМУ ГРАФІЧНИХ РОБІТ

Альбом графічних робіт виконується в кольорі на листах формату А3 у вигляді альбому з кількістю листів не менше ніж 6. Розкладка креслень на листах залежить від специфіки території проектування та ідеї реконструкції, тому узгоджується індивідуально під час затвердження ескізних пропозицій. Перший лист альбому має назву «Загальні дані» та містить таблицю переліку всіх креслень проекту, головні техніко-економічні показники, коротку пояснювальну записку щодо ідеї реконструкції міського простору та ситуаційні схеми розташування ділянки в структурі міста та району.

1. Другий розділ альбому включає передпроектний аналіз території, у складі якого можуть виконуватися такі схеми:

- схема існуючих пішохідно-транспортних зв'язків;
- схема існуючого функціонального зонування будівель і територій;
- схеми існуючих сценаріїв та поведінки людей на відкритому просторі;
- фотофіксація існуючого стану простору;
- аналіз існуючого озеленення;
- SWOT-аналіз ділянки проектування;
- аналіз закордонних та вітчизняних аналогів об'єкта проектування;

А також інші схеми передпроектного аналізу у необхідних масштабах, які компонуються на формат А3.

2. Третій розділ альбому містить проектні пропозиції з реконструкції міського простору, у складі якого можна виконувати такі схеми марки ГП:

- генеральний план реконструкції відкритого простору;
- схема проектного функціонального зонування простору;
- схема проектних транспортно-пішохідних зв'язків;
- схема проектних сценаріїв та патернів поведінки (за необхідності);
- плани та замальовки або візуалізації окремих фрагментів простору;
- розрізи території та проектні розгортки вулиць;
- візуалізації проектних пропозицій у складі: вид на площу зверху або аксонометрія 4–5 видів ділянки та її фрагментів з точки зору людини.

Додаткові креслення*:

- План та рисунок покриття ділянки або фрагменту ділянки.
- Схеми планів, фасадів та 3D видів малих форм, міської меблі, водних устроїв, павільйонів або амфітеатрів тощо (за наявності у пропозиціях та якщо вони мають важливу роль для вияву концепції реконструкції громадського простору) – креслення марки АС.

Наведений перелік креслень та їхній зміст є рекомендованим. Але якщо ландшафтний дизайн та рослинність є головними засобами реконструкції, обов'язковим є виконання дендрологічного плану території або фрагментів та відомості посадкового матеріалу. Якщо яка композиційна ідея реконструкції території виступають інші компоненти ландшафту (вода, рельєф) або малі

архітектурні форми або інші елементи предметного наповнення, то надаються додаткові креслення*, а перелік креслень та їхній зміст узгоджується з викладачем. Загалом креслення повинні відображати основну композиційну ідею реконструкції простору та особливості дизайну його окремих зон.

Таблиця 3 – Зміст основних графічних матеріалів альбому

№ з/п	Найменування креслення	Зміст креслення
1	2	3
1	Ситуаційна схема	На схемі міста або частини міста показується межа проектування та ділянка проектування кольором. Схема супроводжується назвами головних вулиць населеного пункту, показом водоймищ, озелених територій, зупинок громадського транспорту з радіусами обслуговування.
2	Схема проектного функціонального зонування території	На зменшеному генплані території проектування (з основними будинками, майданчиками проїздами та тротуарами) із прилеглими територіями відображаються проектні функціональні зони простору у кольорі.
3	Схема проектних транспортно-пішохідних зв'язків	На зменшеному генплані території проектування (з основними будинками, майданчиками проїздами та тротуарами) із прилеглими територіями відображаються проектні транспортно-пішохідні зв'язки, зупинки транспорту з радіусами обслуговування, місця парковок.
4	Генеральний план реконструкції	Основне креслення (у М 1 : 500, 1 :200), що містить питання об'ємно-просторової організації території, благоустрою, озеленення та кольоровий паспорт об'єкта на літній період. Виконується на топографічній основі з горизонталями. На генплані показують: усі елементи розпланування, споруди та малі архітектурні форми, всі елементи композиції рослинності (масиви, алеї, галявини, партери, групи, квітники й тощо.), точки огляду, із яких виконуються зорові картини та візуалізація, графічно виділяються межі фрагментів для детального показу. Також на генплані позначають асортимент нової рослинності у такий спосіб: у чисельнику назва рослинності або її номер за відомістю посадкового матеріалу, у знаменнику – кількість штук, що посаджені. Генплан супроводжується розом вітрів, експлікацією майданчиків та умовними позначеннями або нумерацією квітників, фрагментів (за необхідністю). На генплані графічно відрізняються листяні та вічнозелені рослини. Генплан супроводжується відомістю посадкового матеріалу (за необхідністю).
<p align="center">Детальна розробка окремих фрагментів території реконструкції</p> <p>Для розробки вибираються головні в композиційному значенні фрагменти території, наприклад, партер площі, фонтан або МАФ, або дитячий майданчик тощо.</p>		

Продовження таблиці 3

1	2	3
6	Генплани фрагментів простору	На генплані фрагмента території реконструкції (у масштабі М 1: 100, М 1: 200, М 1: 500) показують: детальне планування, всі споруди, покриття, малі архітектурні форми, всі елементи композиції рослинності (їх типи та види), точки огляду, із якої виконується пейзажна картина. Дерева графічно повинні відрізнятися вже за породами, кольорове вирішення відповідає літу. На генплані також позначаються породи рослинності та асортимент квітів у такий спосіб: у чисельнику назва рослинності, або буквенний код рослинності, або її номер за експлікацією, у знаменнику – кількість штук, що посаджені. Креслення може супроводжуватися відомістю посадкового матеріалу даного фрагмента (або може бути виконана зведена відомість посадкового матеріалу на основному кресленні).
5	Кольорові паспорти фрагментів (за необхідності)	На спрощеній схемі фрагменту показують основні доріжки, алеї, споруди, всі елементи композиції рослинності. Елементи композиції рослинності мають колір, що відповідають кольору рослинності у відповідну пору року (на паспортах позначається 3 пори року - зима, весна, осінь). Умовно приймається, що взимку масиви листяної рослинності, ґрунт мають білий колір. Мощення доріжок і майданчиків виконується тільки у графіці. Масштаб – лінійний.
6	Візуалізації фрагментів реконструйованої території	На замальовках, візуалізаціях фрагментів відображають детально вирішення композиції розроблених фрагментів, усі елементи рослинності, малі архітектурні форми та благоустрій. Кольорове вирішення картин може показувати будь-яку пору року. Зазвичай, картини виконуються з точки зору людини. Але при необхідності розкриття головної ідеї можлива заміна однієї з картин на панорами, розрізи, фасадні розгортки або аксонометрії. Можливо також виконання головної панорами або аксонометрії всієї території реконструкції.
7	Розбивочне креслення озеленення (за необхідності)	Креслення виконується з метою розмітки посадкових ям для нової рослинності на місцевості. Позначають місце розташування нових рослин різними методами: двома прив'язками за горизонталю та вертикалю від вихідної точки або за допомогою розмірної сітки з шагом в 1 м (ефективно для складних криволінійних у плані посадок квітників і груп). Виконується в М 1 : 100, М 1 :200.
8	Розбивочне креслення покриття (за необхідності)	Розбивочне креслення виконується у разі зміни мощення та формування нової дорожньо-пішохідної мережі. Розбивка проводиться для кожної точки перетинання за двома розмірами – за горизонталю та вертикалю, або за допомогою розмірної сітки з шагом 1 м. Рослинність існуюча та нова, малі архітектурні форми тощо є зайвими на цьому кресленні, тому вони не показуються. Виконується в М 1 : 100, М 1 : 200. Креслення може відображати малюнок та кольорове вирішення покриття.

5 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ АЛЬБОМУ ГРАФІЧНИХ РОБОТ

Робота виконується згідно з виданим завданням на листах формату А3 у вигляді альбому з титульним аркушем оформленим за наведеним зразком (рис. 1). Перший аркуш повинен обов'язково мати відомість основних креслень. Розташування інших креслень і відомостей погоджується з керівником проекту.

Відомість основних креслень альбому графічних робіт оформлюється за наступним зразком (табл. 4):

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА
Факультет АДОМ Кафедра архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища
АЛЬБОМ ГРАФІЧНИХ КРЕСЛЕНЬ з дисципліни «ДИЗАЙН МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ» на тему _____ (позначається тема)
Виконав(ла) ст. гр. _____ П. І. П студента Керівник д-р арх. Осиченко Г. О.
Харків 201_

Рисунок 1 – Зразок оформлення титульного аркушу альбому графічних робіт

Таблиця 4 – Відомість основних креслень альбому графічних робіт

номер аркуша	Назва креслень	Марка листа
1	Загальні данні. Опорний план. Коротка пояснювальна записка.	О-1
2	Генеральний план скверу (площі, тощо). Колористичні паспорти скверу за порами року.	ГП-1
3	Дендропроєкт фрагменту № 1 скверу та розбивочне креслення озеленення	ГП-2
	і т. д.	
6	Фонтан скверу. План, розрізи та фасади.	АС -1

*Назви креслень на аркуші вказані умовно.

Відомість посадкового матеріалу на аркушах виконується за таким зразком (табл. 5):

Таблиця 5 – Відомість посадкового матеріалу

Номер на плані	Найменування рослини	Одиниця вимірювання	Кількість	Розмір посадкової ями, м	Примітки
1	2	3	4	5	6
	Дерева				
1	Береза бородавчаста (Betula verrucosa)	шт.	2	1,0 × 1,0 × 0,6	Саджанець 5- річний
2	Ялинка канадська «Conica» (Picea canadensis «Conica»)	шт.	5	0,6 × 0,6 × 0,6	
3	Ялина колюча форма срібляста (Picea pungens Engelm)	шт	3	1,0 × 1,0 × 0,6	
	Чагарники				
4	Таволга (спірея) Ван-Гутта (Spiraea Vanhouttei)	шт.	5	0,6 × 0,6 × 0,6	
5	Бирючина звичайна (Ligustrum vulgare)	м. п.	15	0,6 × 0,6 × 0,6	Жива загорода заввишки 0,6 м
6	Слива трилопасна (Prunus triloba)	шт.	3	0,6 × 0,6 × 0,6	Штамбова форма
	Квіти				
7	Петунія гібридна (Petunia)	кв. м	10		Колір – бузковий
8	Флорибунда троянди в сортах	шт.	5		Колір – білий, рожевий. Високі

Кожний аркуш креслень виконується з дотриманням стандартів оформлення робочих креслень із штампом.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основи дизайну архітектурного середовища : підручник / В. О. Тімохін, Н. М. Шебек, Т. В. Малік та ін. – Київ : КНУБА, 2010. – 400 с.
2. Дизайн архитектурной среды : учебн. для вузов / Г. Б. Миневрин, А. П. Ермолаев, В. Т. Шимко, А. В. Ефимови и др. – М. : Архитектура-С, 2005. – 504 с.
3. Шимко В. Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование. Основы теории : учебн. пособие / В. Т. Шимко. – М. : Архитектура-С, 2006. – 296 с.
4. Шимко В. Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды : учебник / В. Т. Шимко. – М. : Архитектура-С, 2006. – 384 с.
5. Пигулевский В. О. Дизайн и культура / В. О. Пигулевский. – Харьков : Изд-во «Гуманитарный центр», 2014. – 316 с.
6. Аронов В. Р. Архитектура и дизайн / В. Р. Аронов. – М. : ЦНТИ по гражданству, строительству и архитектуре, 1975. – 339 с.
7. Малік Т. В. Історія дизайну архітектурного середовища : навч. посібник / Т. В. Малік. – Київ : КНУБА, 2003. – 192 с.
8. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре : монография / под общ. ред. д-ра архит. С. А. Шубович ; Харьков. нац. акад. город. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2005. – 311 с.
9. Дизайн. Иллюстрированный словарь-справочник / Г. Б. Миневрин, В. Т. Шимко, А. В. Ефимов и др.; под ред. Г. Б. Миневрина и В. Т. Шимко. – М. : Архитектура-С, 2004. – 288 с.
10. Lang Jon. Urban design : A typology of procedures and products / Jon Lang. – Architectural press : Elsevier, 2005. – 411 с.
11. Линч К. Образ города / К. Линч. – М. : Стройиздат, 1982. – 328 с.
12. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве / К. Линч; Пер. с англ. В. Л. Глазычева; под ред. А. В. Иконникова. – М. : Стройиздат, 1986. – 264 с.

13. Рунге В. Ф. Основы теории и методики дизайна. / В. Ф. Рунге, В. В. Сеньковский. – М. : МЗ-Пресс, 2001. – 252 с.
14. Hall Edward T. The Hidden Dimension. New York : Doubleday, 1966.
15. Архитектура и эмоциональный мир человека / [Г. Б. Забелъшанский, Г. Б. Миневрин, А. Г. Раппапорт, Г. Ю. Сомов]. – М. : Стройиздат, 1985. – 208 с. : ил.
16. Базыма Б. А. Цвет и психика : монография / Б. А. Базыма; ХГАК. – Харьков, 2001. – 172 с.
17. Бычков В. Эстетика : учебник / В. В. Бычков. – М. : Гардарики, 2004. – 556 с.
18. Дэй К. Места, где обитает душа : архитектура и среда как лечебное средство / К. Дэй ; пер. с англ. В. Глазычева. – М. : Издательство «Ладья». Академия городской среды, 1985. – 280 с.: ил.
19. Зитте К. Художественные основы градостроительства; Пер. с нем. Я. Крастиныша, Камилло Зитте. – М. : Стройиздат, 1993. – 255 с. : ил.
20. Земпер Г. Практическая эстетика / Готфрид Земпер ; пер. с нем. В. Г. Калиша. – М. : Искусство, 1970. – 320 с.
21. Крампен М. Проксемика – секрет человеческой архитектуры / М. Крампен // Семиотика пространства : сб. науч. тр. Международной ассоциации семиотики пространства [Под ред. А. А. Барабанова]. – Екатеринбург : Архитектон, 1999. – С. 285–299
22. Мироненко В. П. Архітектурна ергономіка : підручник для студ. вищих навч. закладів / В. П. Мироненко. – Київ : НАУ-друк, 2009. – 240 с. ; іл.
23. Основы ергодизайну : навч. посібник / В. О. Свірко та ін.; Укр. НДІ дизайну та ергономіки, ХДАДіМ. – Київ : НАУ, 2011. – 300 с.; іл.
24. Осиченко Г. О. Аспекти аналізу міського середовища / Г. О. Осиченко // Містобудування та територіальне планування. Науково-технічний збірник ; Відпов. ред. М. М. Осетрін. – Київ, КНУБА, 2013. – Вип. 49. – С. 395–404.

25. Плюснин Ю. М. Пространственное поведение человека (методы проксеимических исследований) / Ю. М. Плюснин. – Новосибирск : Институт философии и права Сибирского отделения РАН, 1990. – 45 с.

26. Кристофер Александер. Язык шаблонов. Города. Здания. Строительство / Александер Кристофер. – Oxford University Press, 1977.

ДОДАТОК А

Приклади оформлення окремих креслень альбому графічних робіт

Рисунок А.1 – Приклад оформлення опорного плану та фотофіксації існуючого стану.
Проект організації публічного простору по вул. І. Приходько в м. Кременчук, 2017 р.
(студент Скачко І. В., керівник д-р арх. Осиченко Г.О.)

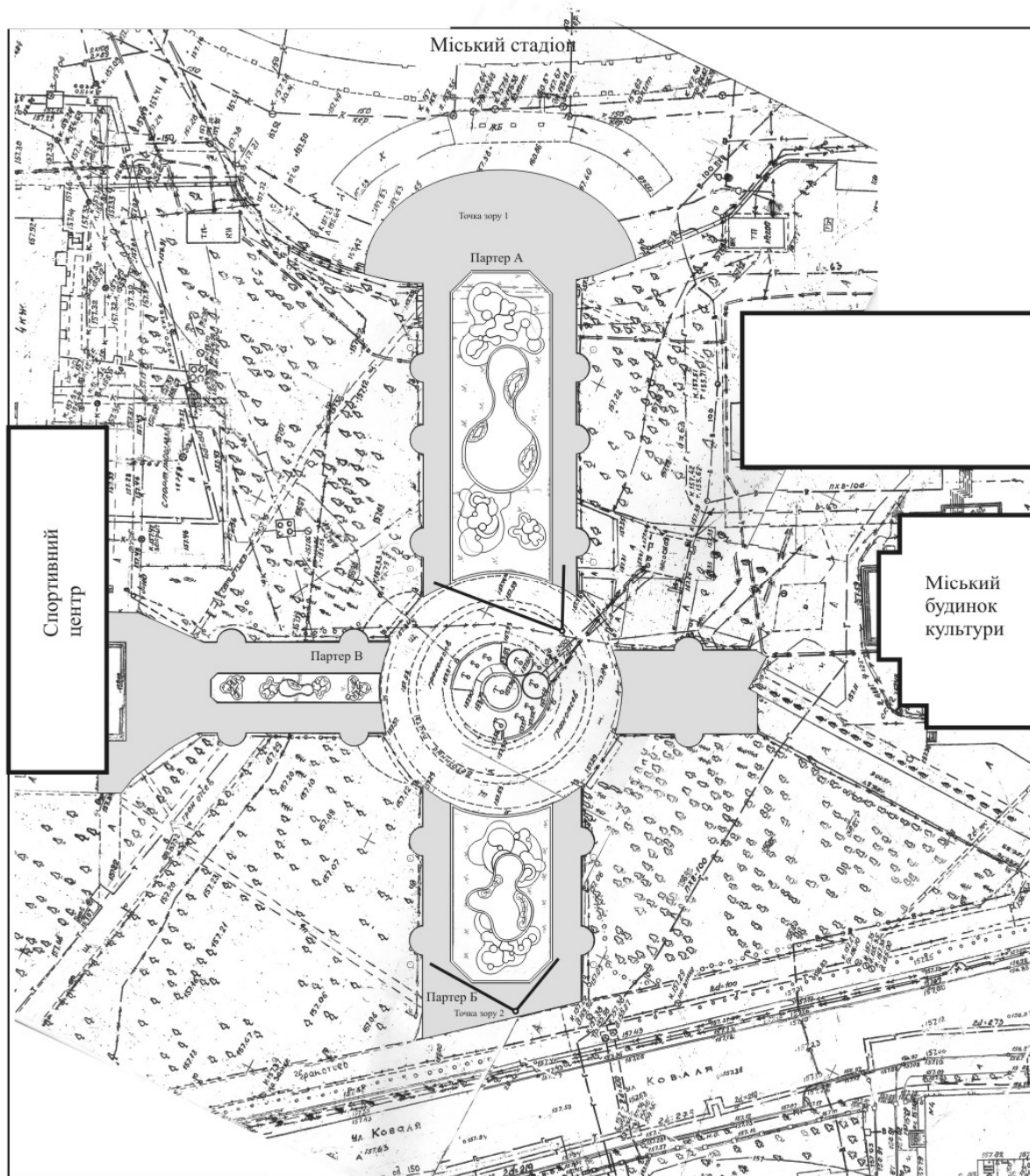

Рисунок А.2 – Приклад оформлення креслення генерального плану в проектних пропозиціях.
 Проект організації публічного простору по вул. І. Приходько в м. Кременчук, 2017 р.
 (студент Скачко І. В., керівник д-р арх. Осиченко Г. О.)

Рисунок А.3 – Приклад оформлення креслення аксонометрії.
 Проект організації публічного простору по вул. І. Приходько в м. Кременчук, 2017 р.
 (студент Скачко І. В., керівник д-р арх. Осиченко Г. О.)

■ - реконструкція і перепланування покриття

Рисунок А.4 – Приклад оформлення генерального плану території.

Реконструкція скверу на Майдані Незалежності в м. Полтаві

(студентка Куришко І. М., керівник д-р арх., доц. Осиченко Г. О., 2011 рік)

Партер Б

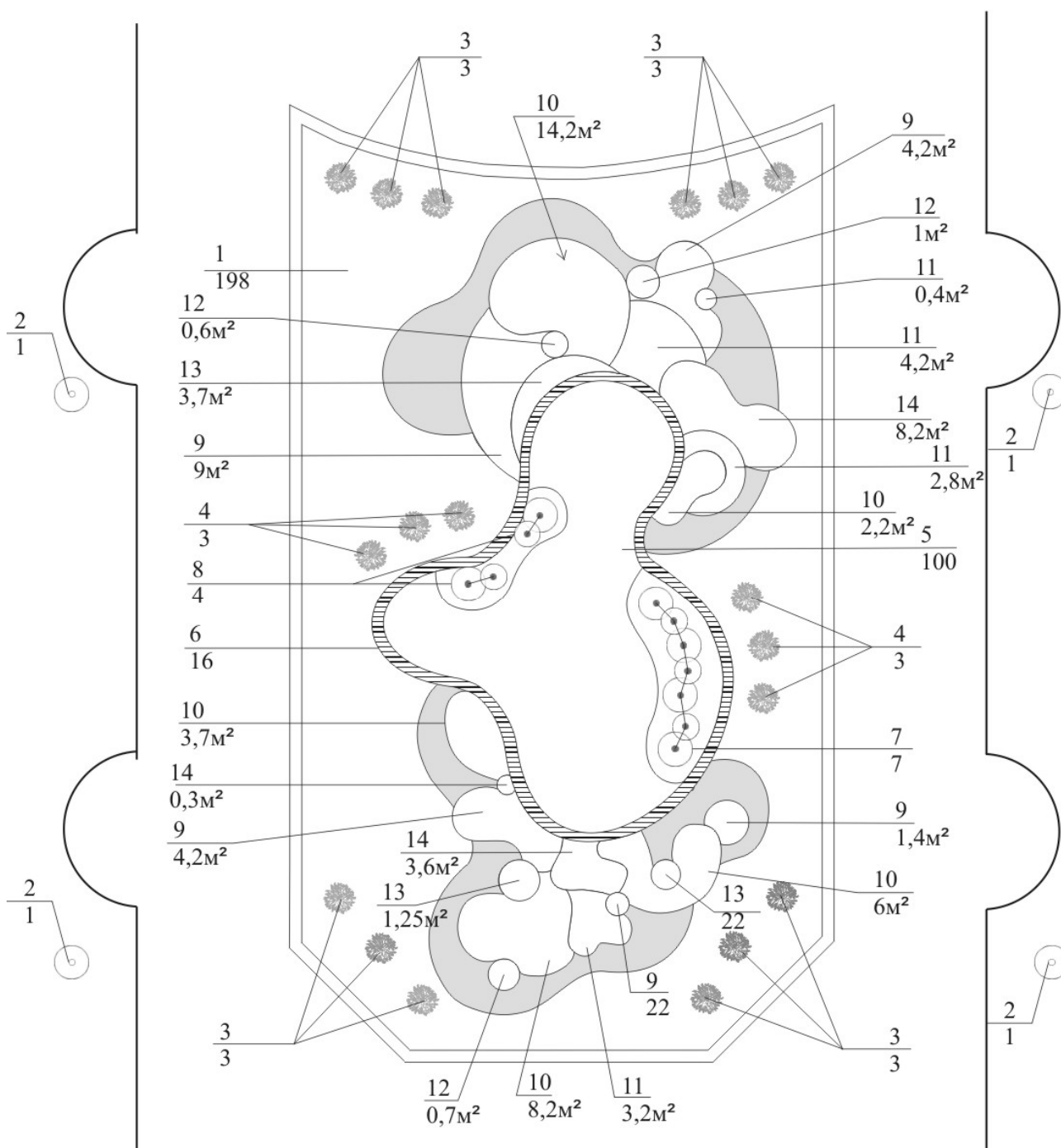

Рисунок А.6 – Приклад оформлення креслення дендропроєкту фрагменту території у крупному масштабі

(використаний проєкт студентки Куришко І. М., керівник Осиченко Г. О., 2011 рік)

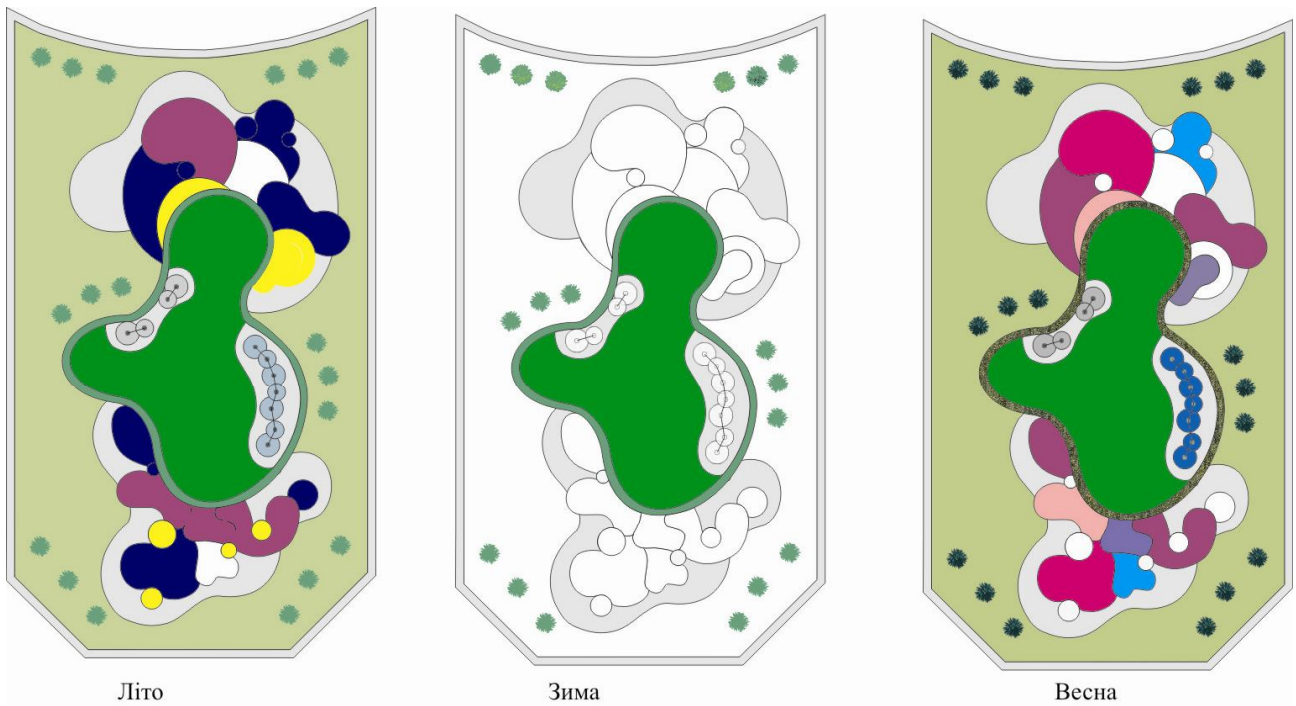

Рисунок А.7 – Приклад оформлення кольорових паспортів одного з партерів за порами року

Рисунок А.8 – Загальний вигляд партеру.

Примітка. Для представлення проектних пропозицій використовується прийом монтажу проектного зображення в існуючу фотографію

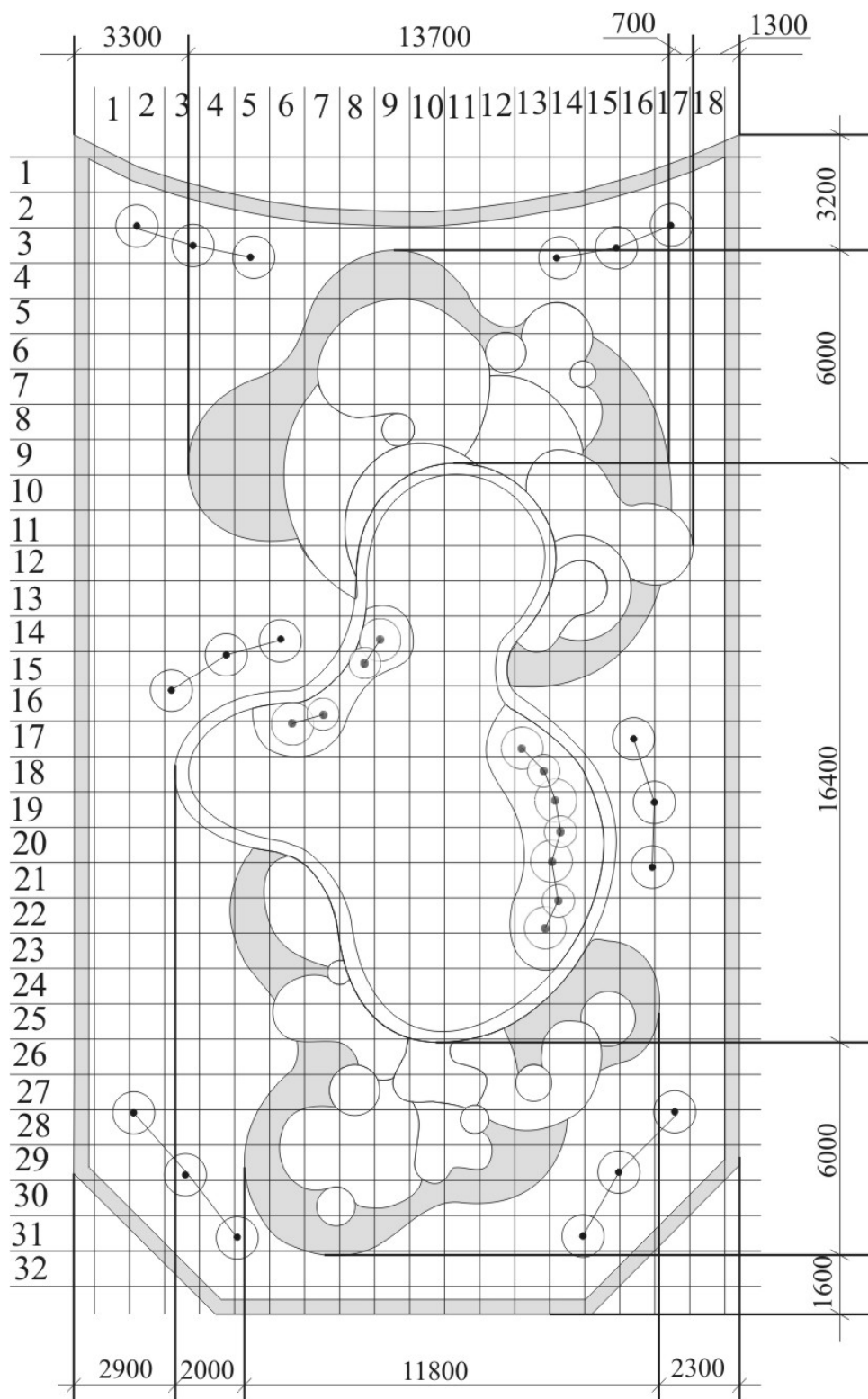

Рисунок А.9 – Приклад оформлення розбивочного креслення озеленення та покриття партеру за допомогою розмірної сітки 1 × 1 м

Рисунок А. 10 – Візуалізація фрагментів партерів із різних точок

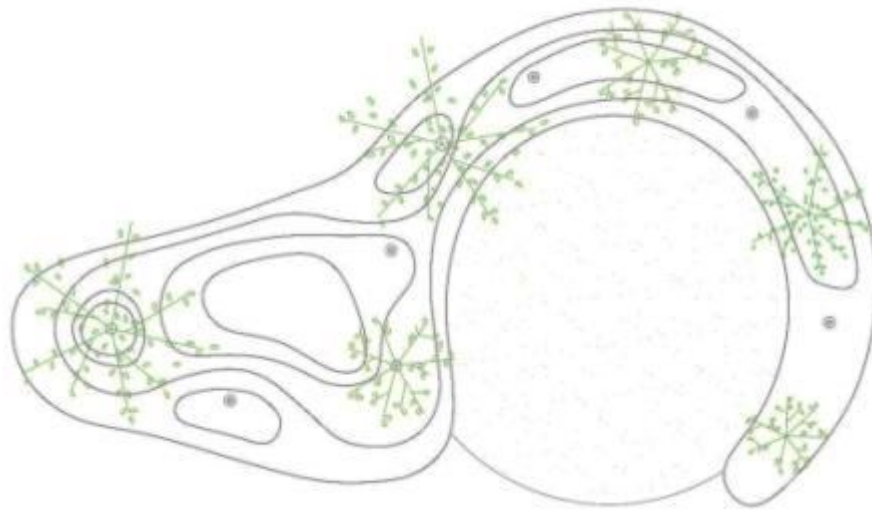

Рисунок А.11 – Приклад оформлення креслень малої форми під час проектування громадського простору. Проект публічного простору в м. Квебек, Канада. Архітектурна група Atelier Pierre Thibault, 2016 р.

Примітка. Запропонована одночасно лава та платформа змінює ставлення до використання громадського простору, пропонуючи множини сценаріїв поведінки у просторі. Білосніжна плавна форма повторює форму засніжених ландшафтів, властивих для Квебеку взимку.

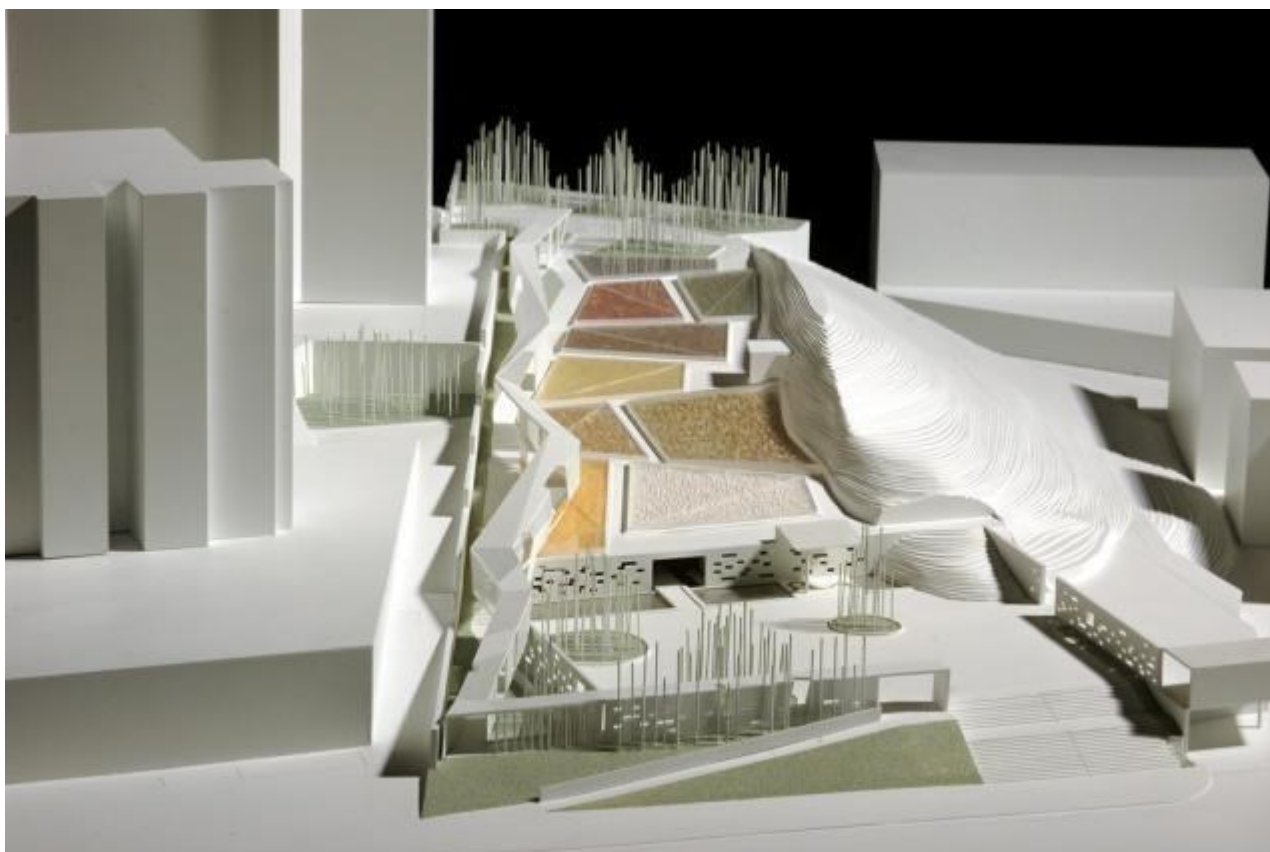

Рисунок А.12 – Приклад презентації ідеї реконструкції публічного простору за допомогою макетування. Площадь Джейд у г. Шеньчжень, Китай.
Архітектурна група Urbanus, 2009 р.

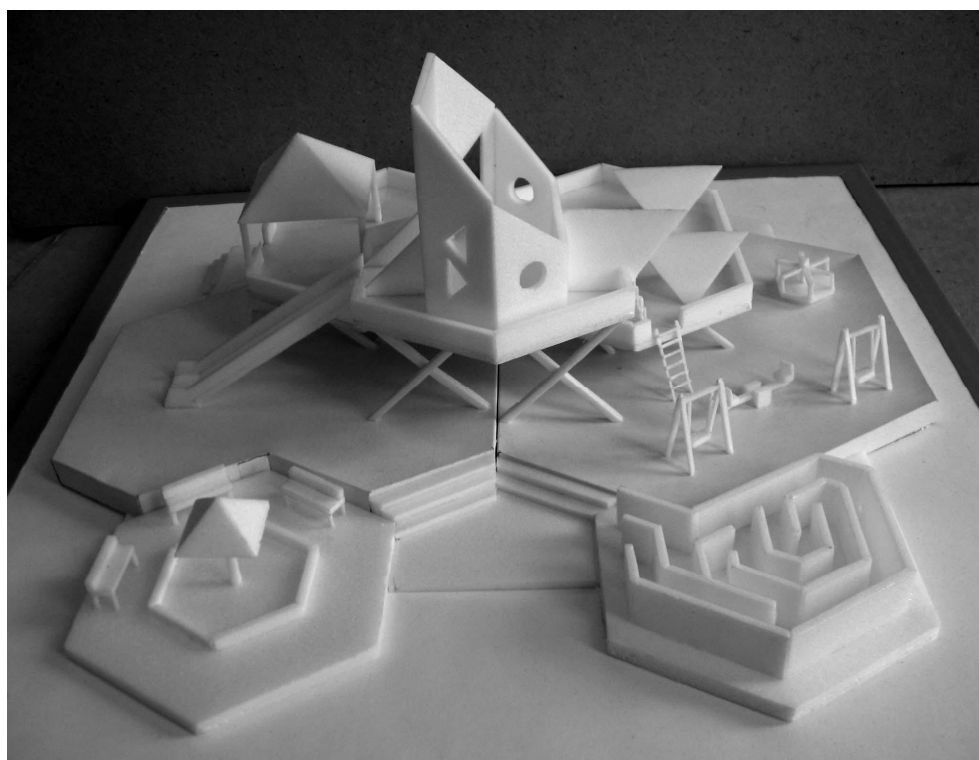

Рисунок А.13 – Приклад презентації дитячого ігрового майданчика за допомогою макетування (використаний макет із сайту <http://victoryjaarts.blogspot.com/>)

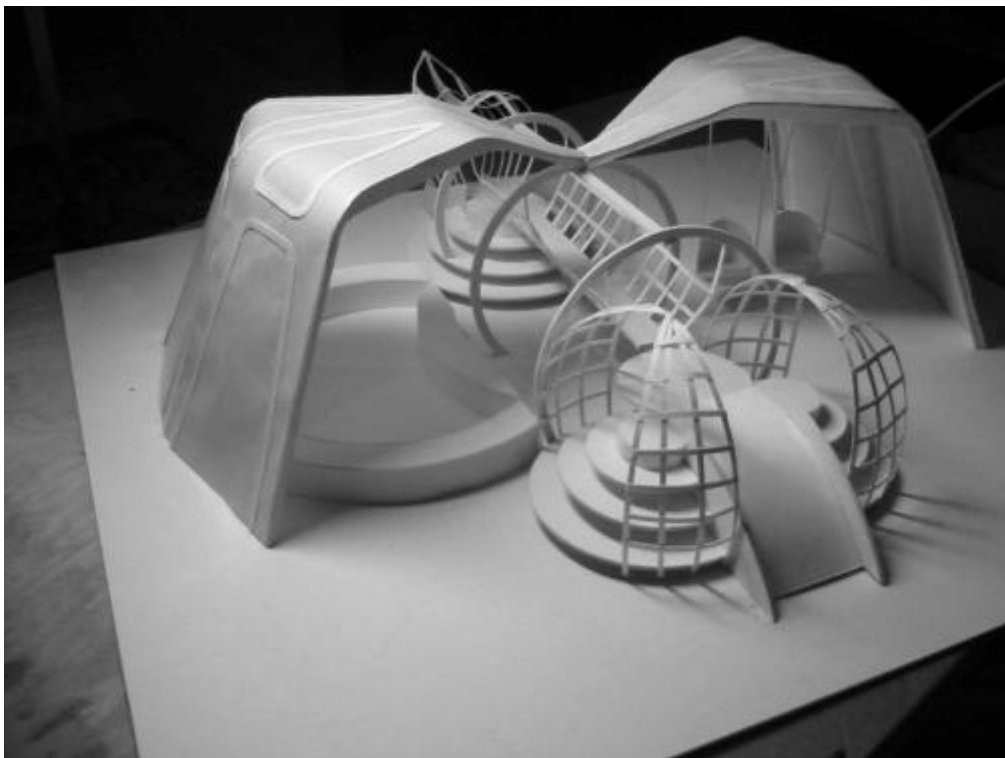

Рисунок А.14 – Приклад презентації дитячого ігрового майданчика за допомогою макетування (сайт <http://victoryjaarts.blogspot.com/>)

Рисунок А.15 – Приклад оформлення аналізу поведінкового аспекту простору.
(проект студентки Мороз М., керівник Осиченко Г., 2014 р.)

Примітка 3. Аналіз поведінки людей у просторі виявив типові «місця» поведінки людей, виявив типові соціальні ролі: продавці та покупці; відпочиваючі; люди, що спілкуються; батьки, що чекають дітей біля будинку дитячої творчості; продавці картин біля театру; «гусівники»; клієнти банку та транзитні пішоходи.

ДОДАТОК Б

Поняття про метод SWOT-аналізу

SWOT-аналіз – метод аналізу і стратегічного планування, що полягає у виявленні факторів внутрішнього і зовнішнього середовища і поділі їх на чотири категорії:

- Strengths (сильні сторони).
- Weaknesses (слабкі сторони).
- Opportunities (можливості).
- Threats (загрози).

Сильні (S) і слабкі (W) сторони є факторами внутрішнього середовища об'єкта аналізу, (тобто тим, на що сам об'єкт здатний вплинути); можливості (O) і загрози (T) є факторами зовнішнього середовища (тобто тим, що може вплинути на об'єкт ззовні і при цьому не контролюється об'єктом).

Таблиця Б.1 – Візуальне представлення результатів SWOT-аналізу

	Позитивний вплив	Негативний вплив
Внутрішнє середовище	Strengths (властивості об'єкта, що дають переваги перед іншими)	Weaknesses (властивості, що ослаблюють використання території, планувальні обмеження)
Зовнішнє середовище	Opportunities (зовнішні ймовірні фактори, що дають додаткові можливості з досягнення мети, що підвищують привабливість території)	Threats (зовнішні ймовірні фактори, які можуть ускладнити досягнення мети та використання території)

Акронім SWOT був уперше введений у 1963 році в Гарварді на конференції з проблем бізнес-політики професором Кеннетом Ендрюсом (англ. Kenneth Andrews). SWOT-аналіз ефективний під час здійснення

початкової оцінки поточної ситуації, однак він не може замінити вироблення стратегії або якісний аналіз динаміки.

Сильні сторони SWOT-аналізу: це універсальний метод, який можна застосовувати в найрізноманітніших сферах економіки, управління та проектування. Його можна адаптувати до об'єкта дослідження будь-якого рівня (продукт, підприємство, регіон, країна тощо).

1 Це гнучкий метод із вільним вибором аналізованих елементів залежно від поставлених цілей (наприклад, можна аналізувати місто тільки з точки зору туризму або тільки з точки зору роботи транспорту тощо).

2 Може використовуватися як для оперативної оцінки, так і для стратегічного планування на тривалий період.

3 Використання методу, зазвичай, не вимагає спеціальних знань і наявності вузькопрофільної освіти.

Результати SWOT – аналізу ландшафтно-просторової організації та композиції гірськолижних комплексів в Українських Карпатах

Сітчаста, розгалужена та лінійна (транзитна) система композиції зони забудови ГЛК є найбільш екологічною - забезпечує рівномірний розподіл рекреантів по території, а також за сезонами	ЕКОЛОГІЧНІСТЬ	Радіальна композиція з моноцентром і лінійна (тупикова) композиційна структура зони забудови ГЛК є менш екологічною - переважання рекреантами окремих частин території
Добра інсольованість основних вузлів концентрації відвідувачів	ІНСОЛЬОВАНІСТЬ	Затіненість окремих вузлів концентрації відвідувачів
В зоні забудови в долині, на нижній частині схилу не відчувається сильний вітровий вплив	ЗАХИЩЕНІСТЬ ВІД ВІТРУ	При відсутності лісового покриття на середньогір'ї верхнього поясу сильні вітрові пориви, загрози лавин
Сітчаста та радіальна композиція з моноцентром забезпечує найкращу пішохідну доступність між нижніми станціями підйомників і закладами обслуговування в межах 300 м	ДОСТУПНІСТЬ	У ГЛК великої місткості при розвитку лінійної (тупикової) композиційної структури (протяжністю понад 1200м) з заїздом з одного боку ускладнюється пішохідна доступність. При розміщенні зони забудови в долині, а гірськолижної зони на двох протилежних схилах, ускладнюється зв'язок між трасами по різні сторони долини
Розмежування траєкторій руху пішоходів, автомобілів і лижників	БЕЗПЕЧНІСТЬ	Відсутність розмежування траєкторій руху лижників і пішоходів в зоні забудови (зокрема, при організації головної площі комплексу в зоні викачу); пішоходів і автомобілів в деяких ГЛК
Трансформація просторів залежно від пори року	АДАПТИВНІСТЬ	Невикористання літнього потенціалу території в деяких комплексах
Розміщення торговельних площ і вулиць на вході в ГЛК	ПРИБУТКОВІСТЬ	Розміщення торговельних кіосків вздовж тупикових алеї, відмежованих від основних просторів
Іррегулярність межі лісу	ПРИРОДНІСТЬ	Неприродність межі лісу (прямі форми межі, монокультури)
Відсутність межі між комплексом і природним ландшафтом: перетікання просторів	БЛИЗЬКІСТЬ ДО ПРИРОДИ	Перенасичення просторів рекреантами, затісненість і замкненість просторів
Візуальний зв'язок між зоною забудови і гірськолижною зоною; ієрархічність просторів	ЦІЛІСНІСТЬ	Відсутність ієрархічності у композиційній структурі зони забудови
Напіввідкритий простір; ефект несподіванки	ТАЄМНИЧІСТЬ	Повністю відкритий простір ГЛК
Збережений "дух місця"	"ДУХ МІСЦЯ"	Втрачений "дух місця"
Відповідність споруд масштабу людини	СПІВМАСШТАБНІСТЬ	Невідповідність споруд масштабу людини
Розмежування різних типів простору	ВИРАЗНІСТЬ	Розмитість меж між функціональними зонами
Різноманітність просторових рішень	РІЗНОМАНІТНІСТЬ	Однотипність просторів в різних ГЛК
Наявність системи орієнтирів в просторі	ВПОРЯДКОВАНІСТЬ	Відсутність орієнтирів в просторі
СИЛЬНІ СТОРОНИ (STRENGTHS)	КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ	СЛАБКІ СТОРОНИ (WEAKNESSES)
ПЕРЕВАГИ ПЕВНОГО ТИПУ КОМПОЗИЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ		НЕДОЛІКИ, ОБМЕЖЕННЯ ПЕВНОГО ТИПУ КОМПОЗИЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ - КОМПОЗИЦІЙНА СТРУКТУРА ГЛК	РЕЗУЛЬТАТИ SWOT-АНАЛІЗУ ЛАНДШАФТНО-ПРОСТОРОВОЇ КОМПОЗИЦІЇ НАЯВНИХ ГІРСЬКОЛИЖНИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ	ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ - КОМПОЗИЦІЙНА СТРУКТУРА ГЛК
ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ - ГІРСЬКОЛИЖНИЙ КОМПЛЕКС		ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ - ГІРСЬКОЛИЖНИЙ КОМПЛЕКС
ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ, ЯКІ МОЖУТЬ ПОКРАЩИТИ УМОВИ ПЕРЕБУВАННЯ В ГЛК		ПОТЕНЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ/РИЗИКИ, СПРИЧИНЕНІ ЗОВНІШНІМИ ФАКТОРАМИ
МОЖЛИВОСТІ (OPPORTUNITIES)	ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ	ЗАГРОЗИ (THREATS)
ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ (ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ДНІВ З ВІД'ЄМНОЮ ТЕМПЕРАТУРОЮ) адаптація до нових умов, урізноманітнення функціональної структури, перехід від сезонної експлуатації до цілорічної, використання штучних систем засніження	ПРИРОДНІ ФАКТОРИ	СТИХІЙНІ ЯВИЩА (ВІТРОВАЛИ, ЛАВИНИ, ЗСУВИ, ЗЕМЛЕТРУСИ): загроза життю і здоров'ю відвідувачів ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ (ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ДНІВ З ВІД'ЄМНОЮ ТЕМПЕРАТУРОЮ) проблема якості і тривалості залягання снігового покриву
ЗБІЛЬШЕННЯ ГІРСЬКОЛИЖНОГО КОМПЛЕКСУ зі збільшенням комплексу зростає його економічна стійкість, зростання прибутків від туризму, розширення і урізноманітнення гірськолижної зони підвищує її привабливість для відвідувачів	АНТРОПОГЕННІ ФАКТОРИ	ЗБІЛЬШЕННЯ ГІРСЬКОЛИЖНОГО КОМПЛЕКСУ зростання рекреаційних навантажень на ландшафт, депресія рослинного покриття на схилах спричинена витоптуванням влітку і катанням на лижах взимку; вирубування лісу для розширення гірськолижної зони і зони забудови
ЗРОСТАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ зниження цін на послуги, підвищення якості послуг, догодження клієнту ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ збільшення кількості відвідувачів, підвищення прибутків	ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ	ЗРОСТАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ зменшення кількості відвідувачів, зниження прибутків ЗНИЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ зменшення кількості відвідувачів, зниження прибутків

Рисунок Б.1 – Приклад використання SWOT-аналізу для оцінки розвитку гірськолижних комплексів Українських Карпат (виконаний Онуфрив Я. О., канд. арх., НУ «Львівська політехніка», 2017 р.)

ДОДАТОК В

Універсальні патерни для проектування публічних просторів

Патерн (англ. 'Pattern – зразок, шаблон, система) – використовується як термін у декількох західних дисциплінах і технологіях. Слово pattern, залежно від контексту, має широкий діапазон значень. У цьому разі – це набір повторюваних стереотипних елементів міського середовища, які характеризуються певними поведінковими реакціями або послідовністю дій людей, певним просторовим рішенням.

Патерни міського простору, які були охарактеризовані й описані К. Александером [Alexander et al., 1977], можна розглядати як базову лексику елементів народного дизайну, яку можна використовувати. Можна було б також описати їх як «народні архетипи». Вони були помічені К. Александером і його співавторами як головні елементи, які можна було об'єднати й переосмислити для створення нових, але одночас «позачасових» проектів, які в сукупності були виразом «мови архетипів» [Alexander, 1979]. Зразки, описані в книгах К. Александера, стосувалися всього спектра міського середовища. Вони включають деталі й компоненти, а також цілі об'єкти. У межах цього дуже широкого спектру моделей тільки далеко не всі пов'язані з міськими просторами.

Питання в тому, якою мірою цей діапазон можна розширити, щоб відображати потреби в створенні нових міських просторів?

Ми пропонуємо ознайомитися з патернами, виявленими К. Александером. Це приклади простого словника архетипічних елементів відкритого простору, які можна об'єднати в різні комбінації для створення різних типів міських відкритих просторів. Самі по собі вони не окреслюють основні типи відкритого простору, а часткові аспекти, які можна об'єднати в межах нових або існуючих відкритих просторів. Очевидно, що не всі патерни можна застосувати до всіх типів відкритого простору в містах.

Однак, важливо пам'ятати, що їх можна розглядати як вихідний матеріал як для обговорення з майбутніми користувачами місця, так і як елементи, з яких може бути складено рішення простору.

Деякі приклади можливих патернів міського простору

(Уривок із книги «Мова патернів» Крістофера Олександра [26])

1. Тихе місце, де можна сидіти, думати та читати.

Групи невеликих, інтровертних, захищених і, можливо, затінених місць для сидіння, далеко від основних шляхів і джерел шуму. Види з простору на оточення є, але вони не є панівними.

2. Вулична вітальня, зручне місце для зустрічей, бесід і відпочинку.

Центральний заможний та озеленений простір біля, але не перетинається безпосередньо з основними маршрутами пересування, з різними місцями сидіння для різних типів груп споживачів, щоб вони могли зустрічатися окремо або разом. На території мають поєднуватися відкритість і просторові огорожі («перспектива» і «притулок» за Апплетоном), вона може містити фокусний архітектурний елемент, наприклад, альтанку або павільйон.

3. Прогулянка по простору.

Неофіційний круговий шлях, який забезпечує маршрут навколо невеликого міського дає змогу дозволяє користувачам «здійснювати прогулянку», не виходячи з простору. Вона може бути пов'язана з фітнес-курсом, а також пов'язує захищені зони відпочинку.

4. Оглядовий майданчик.

Заможний простір, розташований поблизу краю ділянки, можливо, оточений з одного боку балюстрадою або перилами, на які люди можуть спиратися, щоб мати можливість спостерігати й досліджувати те, що відбувається на сусідніх ділянках. Простір цілеспрямовано розкривається на найбільш цікаві навколишні краєвиди (пейзаж у позику).

5. Арена, сцена для виступів.

Порівняно великий простір, який може виступати як місце, де проводяться неофіційні заходи (наприклад, скейтбординг), в ідеалі перед також неформальною аудиторією. Узимку така територія може бути затоплена водою та використана для катка.

6. Променад неспішних прогулянок

(«себе показати й на інших подивитися»)

Прокладений широкий і добре освітлений шлях, можливо, алея дерев із лавками, що дає змогу декільком людям ходити пліч-о-пліч в обох напрямках. Ходіння туди-сюди є головною функцією цього місця, і не обов'язково зв'язувати головні точки входу та виходу, але місце повинно бути зручно розташоване щодо решти місць простору.

7. Тінистий гай.

Регулярна посадка або мальовнича група дерев, що утворюють замкнутий дах над головою, замкнутий і спокійний тривимірний простір під ними, який може спостерігатися зовні. Забезпечує інтровертний і захищений простір, звідки люди можуть вийти на більш відкритий простір.

8. Велика галявина.

Великий центральний майданчик із травою, що дозволяє гнучке використання території від неформальних ігор із м'ячем, до великого намету для проведення спеціальних заходів улітку. Поляна в ідеалі не повинна перетинатися шляхами, щоб забезпечити широкий діапазон різних застосувань. Галявина також може бути частково огороженою, а у разі великої кількості опадів функціонує як зона відводу та вбирає воду.

9. Квітковий екран.

Квітники, зосереджені навколо кордонів і входів на ділянку, або організовані в інших місцях, де люди сидять або збираються. Є локальним акцентом. Вони можуть залучати людей у простір, а також метеликів і комах. У просторі більш міського характеру інші форми рослинності – дерева або чагарники – можуть грати аналогічну роль в створенні локальних акцентів.

10. Межі.

Можуть бути захисним поясом посадки, що створює край відкритого простору та позначає кордон між ним і рештою міста. Рівною мірою це може бути стіна, паркан, озеленений насип або їхні поєднання, призначені для створення чіткої межі простору.

11. Вхідна зона.

Простір із сидіннями, що утворює «ганок» міського відкритого простору та діє як шлюз між самим простором й іншою частиною району або міста. Це місце, яке належить і місту, і публічному простору та має характеристики обох. В ідеалі воно розташоване близько до зупинки маршруту громадського транспорту. Це місце, де люди можуть чекати один одного, маючи можливість спостерігати те, що відбувається на зовнішній вулиці та в самому громадському просторі.

12. Харчування на відкритому повітрі.

Місце зі зручностями для приготування їжі або прийому їжі, можливо, барбекю-гриль і місця зі столиками, де користувачі можуть приносити їжу, готувати їжу, купувати та приймати їжу на відкритому повітрі. Можливо, буде потрібно декілька таких місць, залежно від типу відкритого простору.

13. Місце для вирощування квітів і овочів.

Місце, де відкритий простір сприймається як сад. Воно активно використовується для посадки, вирощування та збирання врожаю. Це може бути ряд приватних закритих садів орендарів або невеликі садові майданчики квартир на першому поверсі в межах житлового району. Як альтернативу їх можна розглядати як репрезентативні приватні садки, які інтегровані в загальне планування відкритого громадського простору.

Ця частина громадського простору має містити низку функціональних можливостей, таких як магазини для садових інструментів, місця для складання компосту й обладнання для поливу садових ділянок.

14. «Шматочок» природи.

«Дику природу» і «міське середовище» можна розглядати як дві головні протилежності, які можуть створювати напругу та яскраві враження. Територія природного ландшафту, рослин і тварин, для яких вона забезпечує середовище проживання, передбачає зв'язок із навколишнім ландшафтом, навіть якщо прямі фізичні зв'язки неможливі. «Шматочок природи» може бути лугом або іншою частиною напівприродних пасовищ, ставком чи водно-болотним угіддям, живоплотом, що складається з місцевих видів чагарнику, або невеликою площею лісу.

Такі природні ландшафти забезпечують динаміку композиції, завдяки змінам рослинності в процесі росту та за сезонами, а також це місця спілкування городян з дикою природою.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять та організації самостійної роботи

із навчальної дисципліни

«ДИЗАЙН МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ»

*(для студентів 5 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування,
освітня програма підготовки магістрів «Дизайн архітектурного середовища»)*

Укладач **ОСИЧЕНКО** Галина Олексіївна

Відповідальний за випуск *С. П. Шкляр*

Редактор В. І. Шалда

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2018, поз. 72М

Підп. до друку 23.10.2018. Формат 60×84/16

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,7.

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
Міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.